

EMSALÎ VE DAVUT SULARÎ'NİN KANGAL'DA BULUŞMASI

Dr. Doğan KAYA

Emsalî ve Davut Sulari XX. yüzyılın önde gelen âşıklarından birisidir. Şimdi ikisi de hayatta değildir.

Emsalî 1900 yılında Sivas'ın Kangal ilçesinin Sarıpınar (Sekiliyurt) köyünde doğmuş, 29.3.1978'de Konya'da vefat etmiştir. Mezarı Konya'dadır. Mahlasını Ruhsatî vermiştir. Şiire gençliğinde başlamıştır. Sazı yoktur fakat irticali kuvvetlidir.

Davut Sulari ise, 1925'te Erzincan'ın Çayırılı ilçesinde doğmuş, 18.1.1985 yılında Erzincan'da ölmüştür. Sazı ve irticali kuvvetli âşıktır. Şiirlerini güzel sesiyle kendisine mahsus ezgilerle okumuştur. Pek çok eseri TRT Repertuarına girmiştir.

Yazımıza konu olan iki âşığın karşılaşmasıyla ilgili metinler bulunan bir defterden buraya aktarılmıştır. Sözkonusu defterin ilk ve son yaprakları yoktur. Herhangi bir yerine tarih kaydedilmemiştir. Ancak yapraklarını göz önüne alırsak, 1940 yıllara ait olduğunu söyleyebiliriz. Sırtı iplik ile dikilmiştir. Yazılar siyah renkli dolma kalemle yazılmıştır. Muhtemelen, Emsalî tarafından birisine halk hikâyesi üslubuyla yazdırılmıştır. İçinde şu bölümler vardır.

*Emsalî'nin Kangal ilçesinin Yellice köyünden **Mahzunî** (1969-1942) ile karşılaşması.

*Emsalî'nin Kangal'da **Davut Sulari** ile bir araya gelmesi.

*Emsalî'nin çırakları **Sanatî** ve **Ali** ile **Tokat**'a yaptığı sefer ve orada **Mehmet ağa** adlı birine misafir olması, Tokat'ta İlhamî ile yaptığı karşılaşmalar.

1939 tarihinde Âşık Emsalî'nin **Malatya**'da **Aziz Efendi**'ye misafir olması ve burada söylediği şiirler

*Emsalî'nin **Kangal**'ın **Bozarmut** köyünde temsilen Ruhsatî'nin şiirlerini söyleyen **Durmuş** adlı biri ile karşılaşması.

Yazımıza konu olan Sularî ile Emsalî'nin karşı karşıya gelmesini defterin muhtevasını ve üslubunu yansıtmaları bakımından aynen kaydetmeyi uygun buldum. Söz konusu bölüm defterin 10.-21. sayfaları arasındadır.

.....

“Günlerden birgün Erzincan'ın Tercan kazasından Âşık Davut Sularî namında bir şair Kangal'a gelip Belediye'den ya bir hasım yahut büyük bir bahşiş talep eder. İş, Kaymakam'a aksedip Kaymakam kaza halkına haberle akşam Halkevi'ne birikilmesi ilaniyeti üzere halk toplanıp Emsalî'yi Davut Sularî'nin karşısına geçirirler. Davut Sularî misafir olduğu için, Emsalî merhaba der.

Aldı Emsalî

Merhaba ey âşıkân-ı dil rubalar merhaba
Merhaba ey muhibba-yı mihrîbalar merhaba
Çoktan beri arzularlık biz sizi görmek için
Can u dilden öz gönülden ehîbbalar merhaba

Bu diyara azm eyleyip gelmekte sebep nedir
Bu güzel teşrifinize bais-i esbap nedir

Herkes fark eylemez bunu dost nedir ahbab nedir
Erbab-ı şî'r-i tabiat üdebalar merhaba

Terk-i vatan eylemekte yar mıdır muradınız
Ta kasib-i dünya için kâr mıdır muradınız
Ya idare darlığından çar mıdır muradınız
Şerh eyleyin bize bir bir şehribalar merhaba

Ad u mahlasınız kimdir imzanız nedir sizin
Eliniz vilâyetiniz kazanız nedir sizin
EMSALÎ'ye çekterecek cezanız nedir sizin
Ta ata Adem Havva'dan akrabalar merhaba

Aldı Sularî

Merhaban var olsun âşık-ı irfan
Gönül hasbîhallerinden geliriz
Aslımız sorarsan hısm-ı vatandan
Doğru Tercan ellerinden geliriz

Canan ellerine bir canan açtık
Nice dağlar nice ormana düştük
Çardaklı Dağı'nı zorunan geçtik
Erzincan'ın çöllerinden geliriz

Âlem-i muhibbi yar muradımız
Sohbet-i kibarda cer muradımız
Dostlara kavuşmak ger muradımız
Ehl-i aşkın hallerinden geliriz

Aldı Emsalî

Merhaba hoş geldin ey ciğer köşem
Hangi kaza ellerinden olupsun
Hangi mürg-i zerde doğup büyüdün
Hangi bağın güllerinden olupsun

Hangi dilber için yandın tutuştun
Hangi kanlar ile kardın katıştın
Hangi burçtan hangi kökten yetiştin
Hangi fidan dallarından gelipsin

Hangi mürid manzumuna yazıldın
Hangi mürşid muştasında ezildin
Hangi çuha şalvarında süzüldün
Hangi gümüş mallarından olupsun

EMSALÎ'm sualim sorarım toptan
Cevaplar isterim külli hesaptan
Hangi dinden olup hangi mezhepten
Hangi tarik yollarından olupsun

Davut Sularî

Âşık ne sorarsın asıl künyemiz
Biz Erzincan ellerinden oluruz
Dilbazlıkta kimse kesmez önümüz
Tercan ehl-i dillerinden oluruz

.....(Eksik)

Ehl-i dil içinde açarız meydan
Ömürde kimseye demedik aman
Mahlasım SULARÎ üstazım Umman
Bahr-ı umman göllerinden oluruz

Aldı Emsalî

Zannımca aslınız “Guruh-ı naci”
Hariciden olmayasın biley ki
Hata edip şeriatın harici
Ham yollardan gelmeysin biley ki

Bazı cahil sözü benzer çayıra
Ne bir şere yarar ne bir hayıra
Hele ayağından dağa bayıra
Çağlar çeşme olmayasın biley ki

Olmayasın ayaksızdan elsizden
Mahşer günü ağızsızdan dilsizden
Kitapsızdan erkânsızdan yolsuzdan
Yanlış öğüt almayasın biley ki

Âşık EMSALÎ’yi bilesin iyi
Kimseye söylemem ben mudarayı
Ağzı çeliklenmiş keskin baltayı
Sarp kayaya çalmayasın biley ki

Aldı Davut Sularî

Âşık ne sorarsın tarikatımdan
Edep bizim erkân bizim yol bizim
Ebedî ayrılmam aşiretimden
Kavim bizim kardaş bizim yol bizim

.....(Eksik)

SULARÎ görmüşüm çok serencamı
Haddelerden süzölmüşüm encamı
Erenler elinde içmişim camı
Şeker bizim şerbet bizim bal bizim

Aldı Emsalî

Ben âşığım deyi aşka düşenler
Hele söyle görek dilde neler var

Kaynayıp aşk ocağında pişenler
Hakikat yolunda halde neler var

Ehl-i dil sözleri hakikat gerek
Terk et mecazinin sözünü bırak
Yolların akabe menzilin irak
İnişli yokuşlu yolda neler var

Kemâl bulam dersin kâmile katış
Mürîd olam dersin mürşide yetiş
Evvel bir meyvenin köküne yapış
Sonra yukarı bak dalda neler ver

Benlik edem dersin pirden olursun
Serkeş olam dersin serden olursun
Varma haristana hardan olursun
Dolaş gülşene ki gülde neler var

Bahar suyu gibi bulanık akma
Şiraziden sapıp çığırdan çıkma
Hasmın karıncaysa sakın hor bakma
Bayağı bildiğin kulda neler var

EMSALÎ'yim Ruhsatî'nin çırağı
Cihatle geçirdik zamanı çağı
Cehdile alınmaz âlemin önü
Nice dehri çıkar elde neler var

Aldı Sularî

Ne sorarsın ey birader din eri derler bize
Beşinci mezhep tarik-i rehber derler bize
Karşına değerse hasım ne nam kalır ne nişan
Üstazım Umman mahlasım Sularî derler bize

Sularî'nin bu sözüne çok cevap açıldı ise de hele vakt-i ahıra tehir edip kendi mahlasını ve üstazını andırıldığına göre Emsalî de mahlas ve üstazını bildirmek için aldı bakalım ne dedi:

Aldı Âşık Emsalî

Düşmüşüm sevda-yı aşka sevdalı derler bize
Derunumda yara çoktur yaralı derler bize
Şu dünyada çekmediğim cevr ü mihnet kalmadı
Her felâket geçti şerden belâlı derler bize

Şöyle bir melek simaya eylemiş nazar gönül
Dembedem suret ü nakşı kalbine yazar gönül
Cazibeyi aşk içinde dalgalı gezer gönül
Beyhudeler gâh divane gâh deli derler bize

Zevrakımız ummandadır kaptanın gark eylemez

Müptelâdır mecnun gönül Leylâsın terk eylemez
Sağlığımızda kimseler kadrimiz fark eylemez
Öldükten sonra tanıyıp tam veli derler bize

Madenimiz mücevherdir alanlar alsın bizi
Ehl-i diller zümresinde arayan bulsun bizi
Ruhsatî'nin çırağıyım bilmeyen bilsin bizi
Bu hususta mahlas ile Emsalî derler bize

Emsalî deyip kesmekle Ruhsatî'nin çırağı olduğunu işiten Kaymakam, Emsalî'yi derhal huzuruna isteyip bir sandalye gösterip çay ve sigara takdimden sonra; *“Siz Ruhsatî'nin çırağı olduğunuzu anlatmanıza göre, zamanına kavuştunuz mu ve Ruhsatî ile bir temasınız olmuş mudur?”* demesine karşı, kazada Avukat Şükrü Efendi, Kaymakam'a karşı;

“Efendim! Ruhsatî'nin zamanına kavuşmadı ama büyüklerinden işittiğimize göre, bunun ana doğumu günü Ruhsatî evlerine misafir bulunur. Dedesi, bunu Ruhsatî'nin kucağına koyup; *‘Sen koy ki senin emsalin bir âşık olsun.’* demiş. Ruhsatî kendi adı Mustafa'yı ad verir. İşte, bu Emsalî mahlası ondan beri devam eder. Emsalî, günlerden birgün, Ruhsatî'yi rüyasında her nasılsa ilham alır. O ilham üzerine söylemeye başlar.”

Kaymakam, Şükrü Efendi'ye; *“Mademki, ani ve peşin söylemiş, Cumhuriyetin durumu üzerine bir şeyler söylesin, dinleyelim.”*

Aldı Emsalî:

Efendim tebrik ederim istiklâlin hayatın
Sene 23 dedi nur oldu Cumhuriyet
Avrupa devletleri toplandılar büsbütün
Meclis muahedesinde kuruldu Cumhuriyet

İnön'İsmet tayin oldu müdafa-yı milliyeye
Açıldı Türklerin bahtı benzedi nurlu aya
Kul hakkın müdafa etti kanunu saya saya
Millele parlak surette ser oldu Cumhuriyet

..... (Yaprak eksik, şiirin devamı yok)

Sayfa : 20

Ordu kumandanı kahraman Fevzi
Vatan kahramanı Atatürk Gazi
Düşman pençesinden kurtardı bizi
Derin düşünceli devletimiz var

Türk'e yan bakanlar kalır geride
Zafer sancakları üst yukarıda
Türkiye ordusu kalmaz geride
Cihangir olmaya gayretimiz var

Türkler harbe şeref ile giderler
Düşmanı tuz gibi yalar yudarlar

Bir avuç toprađa bin kan ederler
Vatana can veren milletimiz var

EMSALÎ'm der ittifakta bizde bir
Yürekte bir ciđerde bir özde bir
Ađızda bir ikrarda bir sözde bir
Evlat baba gibi ülfetimiz var

Kaymakam Emsalî'nin sözlerini beğenip arz-ı teşekkür eder. Bu sözleri dinleyip duran ve hasım isteyen Davut Sularî, hasmın ne olduğunu anlayınca hemen sabahı etmeyip o gece gideceğine dair Kaymakam'dan müsaade alarak ayrıldı. SON”